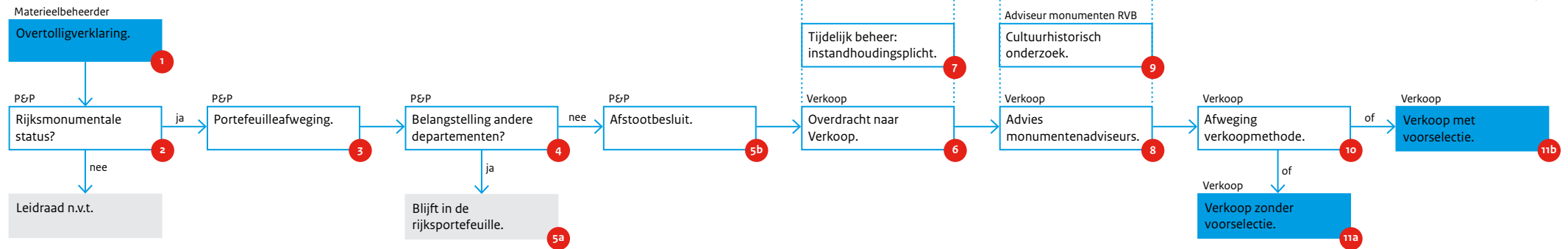

Stappenplan

Leeswijzer

Het stappenplan is opgesteld om in het proces vanaf de overtolligstelling tot aan een verkoop van rijksmonumenten de betrokken rijkspartijen (het RVB als eigenaar, de rijksbouwmeester en de RCE als adviseur in het vergunningsproces: Wabo-traject), gezamenlijk te laten optrekken. Dit komt een consistente opvatting, aanpak en advisering ten goede. Het bevordert voor de overige betrokken partijen (provincie, gemeente, potentiële eigenaar of gebruiker) tevens de continuïteit en inzichtelijkheid van het proces. Het principe van de Leidraad Afstoot Monumenten is ook toepasbaar op provinciale en gemeentelijke monumenten, en voor gebouwen die liggen in een beschermd stads- of dorpsgezicht. Dit is een procesbeschrijving op hoofdlijnen, die een nadere interne uitwerking bij het RVB krijgt.

- De materieelbeheerder stelt een onroerende zaak/ monumentaal object overtollig als deze niet meer kan worden ingezet voor de primaire taken en meldt dit aan P&P.
Taak: materieelbeheerder.
- P&P checkt of een monumentale status aan de orde is. Op verzoek van P&P geven de monumentenadviseurs RVB en ARBm de omvang van de bescherming van het monument aan. Zij raadplegen bij twijfel de adviseur RCE. In deze eerste quickscan geven de adviseurs ook aan wat het noodzakelijke onderhoud van de zaak is om verval van monumentale waarden te voorkomen zoals de 'instandhoudingsplicht' luidt (zie ook toelichting 6 en 7).
Taak: monumentenadviseurs RVB en ARBm.

Een onroerende zaak heeft de status 'rijksmonument' vanaf de datum waarop deze is ingeschreven in het rijksmonumentenregister. In het register zijn onder meer de volgende gegevens ingeschreven: het rijksmonumentennummer, inschrijvingsdatum, korte identificerende omschrijving of aanduiding, kadastrale aanduiding, adres. De bescherming van het rijksmonument omvat de gehele onroerende zaak. Zie ook www.monumentenregister.nl.

- Bij monumenten wordt een extra inspanning verwacht om een nieuwe bestemming te vinden binnen het Rijk. Dit draagt bij aan de zorgvuldige keuze om al dan niet af te stoten. Zie ook

de *Leidraad voor brede portefeuilleafweging bij overtollig rijksvastgoed* (RVB december 2019, versie 1.0) waarin onder meer de maatschappelijke waarde expliciet wordt benoemd.
Taak: P&P i.s.m. rijksbouwmeester.

- P&P voert een informeel gesprek met de RCE en de monumentenadviseurs RVB en ARBm over het voornemen tot afstoot en vraagt om advies. In dit stadium worden kansen, bedreigingen en gevoeligheden in kaart gebracht en expertise uitgewisseld.
Taak: P&P i.s.m. monumentenadviseurs RCE, RVB en ARBm.
- Als een ander departement of rijksdienst belangstelling heeft voor het verwerven van het monument ten behoeve van de primaire taken of realisatie van rijksdoelen, dan wordt het monument conform de gebruikelijke regels voor een overdracht in materieelbeheer overgedragen en vindt de bijbehorende financiële verrekening plaats. N.B. Ook bij hergebruik binnen het Rijk kan er sprake zijn van gevolgen voor de monumentale waarden, waarvoor een omgevingsvergunning nodig is (Wabo). De RCE heeft een zelfstandige rol in het Wabo-traject op grond van wettelijke taken.
Taak: Projectleider Verkoop i.s.m. monumentenadviseurs RCE, RVB en rijksbouwmeester.
- P&P neemt onder meer op basis van het advies (zie toelichting 4) het afstootbesluit en stuurt een afschrift daarvan aan de RCE en de rijksbouwmeester.
Advisering (toelichting 6 t/m 11) in het verkoopproces dient plaats te vinden in lijn met het tempo van het verkooptraject.
- Als besloten wordt het monument af te stoten, wordt een projectleider Verkoop aangewezen. De projectleider Verkoop vraagt de monumentenadviseur RVB (VB) om relevante informatie en eerdere adviezen over het monument (exterieur, interieur en buitenruimte) aan te leveren zodat deze gegevens zowel bij verkoop als het invullen van het tijdelijke beheer meegenomen kunnen worden. Dit laatste is met name van belang gelet op de instandhoudingsplicht voor rijksmonumenten.
Taak: monumentenadviseur RVB.

- Belangrijk element in de Erfgoedwet, en in de meeste verordeningen van provincies en gemeenten, is de 'instandhoudingsplicht', die ervoor moet zorgen dat een eigenaar zijn monument zodanig onderhoudt dat instandhouding en de monumentale waarden ervan gewaarborgd zijn. (Zie ook www.cultureelerfgoed.nl/publicaties/publicaties/2016/01/01/instandhoudingsplicht-rijksmonumenten.-een-handreiking-voor-gemeenten)

- De projectleider Verkoop overlegt met de monumentenadviseurs van het RCE, RVB en ARBm. De monumentenadviseurs adviseren gezamenlijk aan de projectleider Verkoop over:
 - Of een cultuurhistorisch onderzoek met waardstelling moet worden opgesteld.
 - Bijzondere aandachtspunten waarmee rekening dient te worden gehouden (bijvoorbeeld WO II, buitenruimte inclusief archeologie, gebouwgebonden kunst, collectie), zodat het in samenhang kan worden bekeken (zie ook toelichting 9).
 - Eventuele auteursrechten (zie hiervoor de *Leidraad Auteursrecht*).
 - Aandachtspunten/randvoorwaarden met betrekking tot het tijdelijke beheer en onderhoud.
 Het rechtstreeks betrekken van de RCE is van belang vanwege de zelfstandige rol die de rijksdienst verderop in het proces heeft op grond van wettelijke taken (Wabo-traject).
Taak: projectleider Verkoop i.s.m. monumentenadviseurs RCE, RVB en ARBm.

- Indien wordt overgegaan tot het uitvoeren van cultuurhistorisch onderzoek dan stelt de werkgroep Cultuurhistorisch Onderzoek (CHO) een plan van onderzoek op. Dit wordt afgestemd met de monumentenadviseur ARBm, Verkoop RVB, gemeenten en de RCE. De CHO is een interdisciplinaire groep van monumentenadviseurs uit verschillende directies: VB (ECT-M&K) en ARBm.
Taak: werkgroep CHO.
- De projectleider benadert de RCE en het ARBm voor nader advies inzake het monument en actieve betrokkenheid bij de voorbereiding van de verkoop. Advies en betrokkenheid worden op verschillende manieren ingevuld, afhankelijk van

de complexiteit van de verkoop. De verkoopmethode hangt af van eventuele bestemmingswijzigingen, de courantheid etc. (Handboek Verkoopkaders) en wordt mede aan de hand van het monumentenadvies bepaald.
Taak: Projectleider Verkoop i.s.m. adviseurs RCE en ARBm.

- Bij eenvoudige objecten of bij geen bestemmingswijziging kan veelal worden volstaan met een korte beschrijving van het monument, de bijzondere monumentale waarden en eventuele aandachtspunten omtrent beheer en onderhoud. De informatie zoals opgesomd bij toelichting 8 wordt als monumentenparagraaf bij de verkoopinformatie gevoegd.
Taak: monumentenadviseur RVB i.s.m. de werkgroep CHO.
- Indien sprake is van een verkoop met voorselectie, dan adviseert de rijksbouwmeester bij het opstellen van een nota van uitgangspunten. Wanneer de belangen van Rijk en gemeente sterk uiteenlopen (financieel tegenover maatschappelijk belang) kan de rijksbouwmeester vanuit zijn onafhankelijke positie adviseren, bijvoorbeeld over transformatiemogelijkheden van een monument. In voorkomende gevallen, wanneer er sprake is van groot maatschappelijk of cultureel belang, kan de rijksbouwmeester worden gevraagd het RVB te vertegenwoordigen. Desgewenst treedt hij daarbij op als voorzitter of lid van het beoordelingsteam, dat bij verkoop de voorselectie verzorgt. De RCE vult in deze gevallen een adviesrol vanuit het erfgoedbelang. Vroegtijdige afstemming in deze complexe situaties is extra van belang.
Taak: rijksbouwmeester en adviseur RCE.

Afkortingen

- ARBm Atelier Rijksbouwmeester.
- CHO Werkgroep Cultuurhistorisch Onderzoek.
- P&P Portefeuillestrategie en Portefeuillemanagement.
- RCE Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed.
- RVB Rijksvastgoedbedrijf.
- VB Vastgoedbeheer.
- Wabo Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (regelt de omgevingsvergunning voor het veranderen van een gebouwd of aangelegd rijksmonument of bouwwerk), binnen een beschermd gezicht).